

ΝΤΙΞΕΦΙ

16

περιοδικό για το πορνογράφο κι όλα τ'άλλα

Ε. Σιδανού

WIDO

Ζωοδόχου Πηγής 3 και Ακαδημίας τηλ.: 36.23.933

ΑΝΤΥΠΑΣ

ΓΙΩΡΓΟΣ ΣΑΡΡΗΣ

ΜΑΙΡΗ ΜΑΡΑΝΤΗ

ΛΑΜΠΡΟΣ ΚΑΡΕΛΑΣ

ΜΑΡΙΝΑ ΒΛΑΧΑΚΗ

ΡΕΝΑ ΜΑΡΙΤΗ

Καλλιτεχνική Διεύθυνση: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΧΑΛΚΙΑΣ

Επιχειρήσεις: ΒΑΣΙΛΗΣ ΚΟΝΤΟΠΟΥΛΟΣ

ΝΤΕΦΙ

Γραφείο Έκδοσης
Σόλωνος 85 - Αθήνα 106 79
Τηλ.: 3629.569
Fax.: 36.41.334

Εκδότης
Σωτήρης Νικολακόπουλος
Υπεύθυνος Σύνταξης
Στέλιος Ελληνιάδης
Σ' αυτό το τεύχος συνεργάστηκαν
Ανδρέας Σπυρόπουλος (σκίτσα)
Γιάννα Κλειάσιου
Γιάννης Έξαρχος
Γιάννης Π. Τζαννετάκος
Δημήτρης Τσακαλίας
Δημήτρης Χατζόπουλος
Θόδωρος Πάγκαλος
Κώστας Μπλιάτκας
Μαρία Καλή - Πινίου
Νίκος Σαββάτης
Πάνος Γεραμάνης
Ρούλα Βαλακίδου
Δημόσιες σχέσεις
Πάνος Δημάκης

Ιδιοκτησία
Π. Δημάκης και Σια Ε.Ε.
Νομική Σύμβουλος
Βάσω Διαμαντοπούλου
Καλλιτεχνική Επιμέλεια
Ανδρέας Κιλιμάντζος
Θεσσαλονίκη
Νίκος Θεοδωράκης
Π. Μελά 15 - Τσιμισκή
Τηλ.: 265.708

Φωτοστοιχειοθεσία
Γιώργος Κ. Κουκουδάκης
Βουλγαροκτόνου 40
Τηλ.: 6461.660

Εκτύπωση
ΚΟΡΦΟΥ
Σμολένσκυ 9
Τηλ.: 3641.430

Ατελιέ
Αφοί Τζίφα
Ασκληπιού 61
Τηλ.: 3618.172

Βιβλιοδεσία
Δ. Δάλαρης & Σια Ε.Ε.
Διονύσου 1, Ν. Λιόσια
Τηλ.: 5752.675

Τεύχος 16
Μάρτιος-Απρίλιος '90
Τιμή δρχ. 500

Το σχέδιο του εξωφύλλου
είναι του Γιώργου Σταθόπουλου

Το Ντέφι Ποτέ Δεν Πεθαίνει... Και Ξανά Προς Τη Δόξα Τραβά (δics)

- Εντάξει, αλλά επειδή δεν πεθαίνει μπορεί και να κοιμάται για τόσο μεγάλο διάστημα;
- Σας διορθώνω. Δεν κοιμάται. Στοχάζεται. Ξαποσταίνει.
- Και νομίζεις αγαπητό Ντέφι, ότι έχουμε καιρό για τέτοια, δυο χρόνια πριν από το '92;
- Δεν έχουμε καθόλου καιρό για τέτοια, δυστυχώς. Κι εγώ που λέω ότι βρήκα καιρό, υπερβάλλω. Η αλήθεια είναι ότι ψάχνω να βρω καιρό, αλλά πού τέτοια τύχη. Με τρώει η τρεχάλα τους. Να προλάβουν, να εκσυγχρονιστούν...
- Κι εσύ τι θα κάνεις, θα μείνεις πίσω;
- Δεν πρέπει και κάποιος να μείνει πίσω; Εξστρατευτικό σώμα χωρίς ουραγούς να φυλάνε τα νώτα, γίνεται; Μην ξεχνάς εξάλλου ότι πάντα από πίσω μάς τη φέρνουνε. Από μπροστά όλα γυαλιστερά μας φαίνονται.
- Έτσι όμως δεν θα προκόψουμε.
- Μπορεί όμως να προκάνουμε να ζήσουμε. Σκέφτεσαι τι θα πάθαινε σήμερα ο Χαρίλαος αν είχε κερδίσει τον πόλεμο; Ή στο απόσπασμα θα τον στέλνανε ή στη φυλακή. Ενώ μένοντας πίσω έχει καλά γεράματα...
- Μ' έχεις μπερδέψει. Τελικά κινδυνεύει ή δεν κινδυνεύει η Ελλάς;
- Και βέβαια κινδυνεύει, αλλά όχι απ' αυτούς που νομίζεις. Απ' τους άλλους κινδυνεύει... απ' αυτούς που προσφέρονται τόσο αφιλοκερδώς να τη σώσουνε... όπως πάντα.
- Και τι κάνουμε;
- Ανάψτε και κανά κερί...

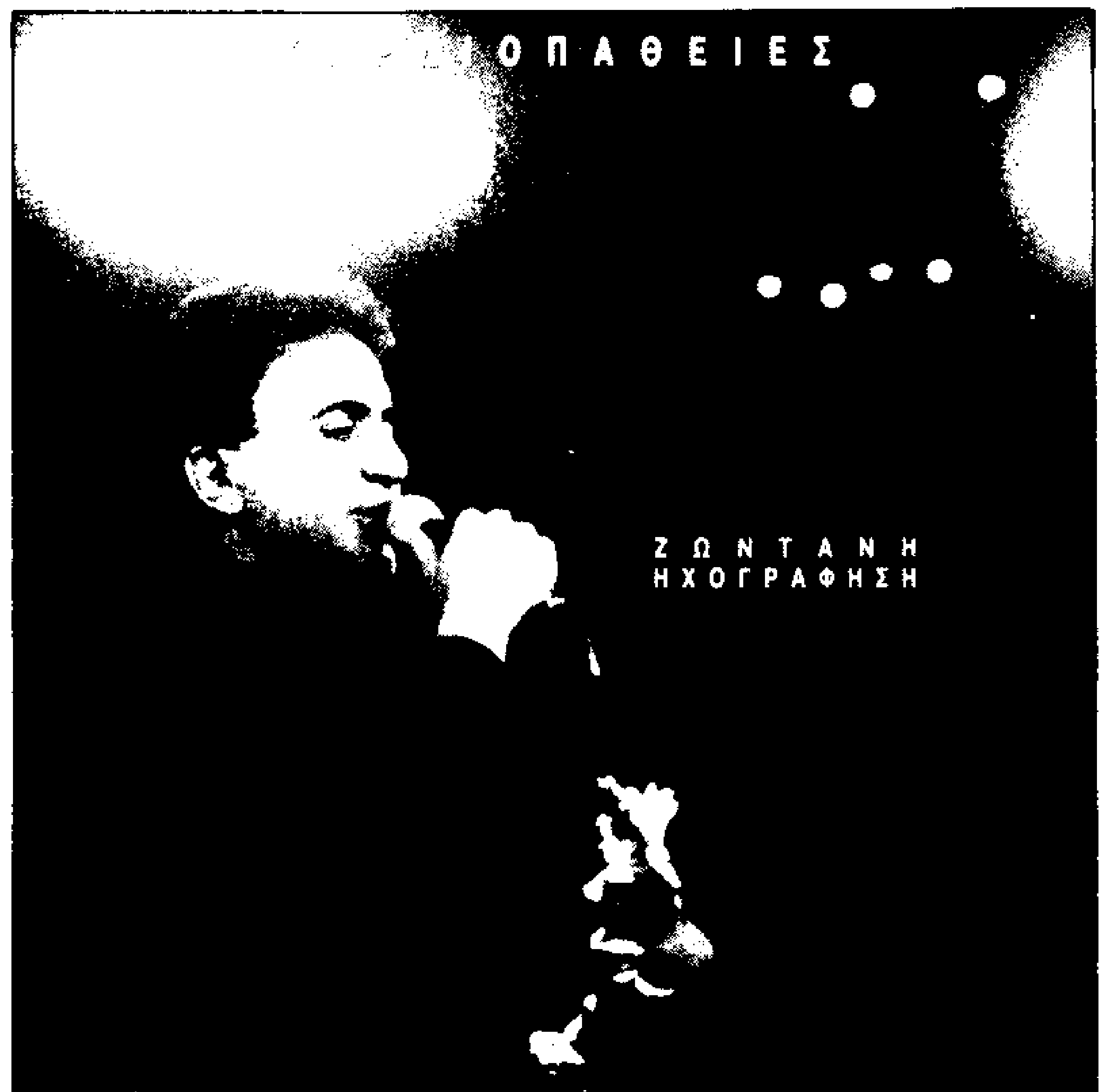

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΜΕ ΤΟ '90 ΕΙΓ' ΩΜΟΥ	2
ΣΤΕΡΝΗ ΜΟΥ ΓΝΩΣΗ... του Γ. Π. Τζαννετάκου	3
ΟΙ ΝΕΟΙ ΜΙΑΣ ΠΑΛΗΑΣ ΔΕΚΑΕΤΙΑΣ του Δ. Χατζόπουλου	6
ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΜΕΓΑΛΕΣ ΚΙ ΑΝΗΣΥΧΙΕΣ ΠΟΛΛΕΣ του Π. Γεραμάνη	9
ΑΦΙΕΡΩΜΑ '80 - '89 των Σ. Ελληνιάδη, Ρ. Βαλακίδου, Γ. Κλειάσιου	11
ΟΙ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ του Θ. Πάγκαλου	57
ΑΠΟΣΗΑΣΜΑΤΑ ΜΙΑΣ ΔΕΚΑΕΤΙΑΣ του Κ. Μπλιάτκα	74
ΔΕΝ ΕΧΟΥΜΕ ΠΕΡΙΘΩΡΙΑ ΓΙΑ ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΣΜΟΥΣ της Μ. Καλή - Πινίου	77
ΔΕΚΑΕΤΙΑ ΧΩΡΙΣ ΑΙΤΙΑ του Ν. Σαββάτη	81
ΔΙΣΚΟΓΡΑΦΙΑ	86

ΚΑΙΝΟΥΡΓΙΕΣ
ΕΠΙΤΥΧΙΕΣ
ΤΗΣ
ΧΡΟΝΙΑΣ

ΣΤΑΥΡΟΣ ΖΟΥΜΠΑΣ

«ΚΑΡΔΙΟΠΑΘΕΙΕΣ»

16 μεγάλες επιτυχίες, όπως «Καρδιοπάθειες»,
«Φτάνει-Φτάνει», «Θα ντυθώ γαμπρός», «Αμπάρες»
σε ΖΩΝΤΑΝΗ ΗΧΟΓΡΑΦΗΣΗ

ΔΕΣΠΟΙΝΑ ΓΛΕΖΟΥ

Επιστροφή της Δέσποινας Γλέζου
με τις «ΣΤΕΝΕΣ ΕΠΑΦΕΣ»

ΓΙΑΝΝΗΣ ΣΠΥΡΟΠΟΥΛΟΣ

«ΟΛΟ ΚΑΘΡΕΦΤΕΣ» ο καινούργιος
δίσκος του Γιάννη-Μπαχ-Σπυρόπουλου

SAKKARIS
records

SAKKARIS RECORDS LTD

ΕΜΠΡΑΡ 7 & ΚΑΜΠΟΥΡΟΓΛΟΥ (ΜΕΣΟΓΕΙΩΝ 209) 115 25 Ν. ΨΥΧΙΚΟ
ΤΗΛ. 67.11.690 • TLX: 224131 SAKKGR • FAX: 6477536

ΜΙΑ ΜΟΝΑΔΙΚΗ ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΣΤΟΝ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟ

Αυθεντικά ρεμπέτικα και δημοτικά της Αμερικής
Οι καημοί κι οι πόθοι της ξενητείας

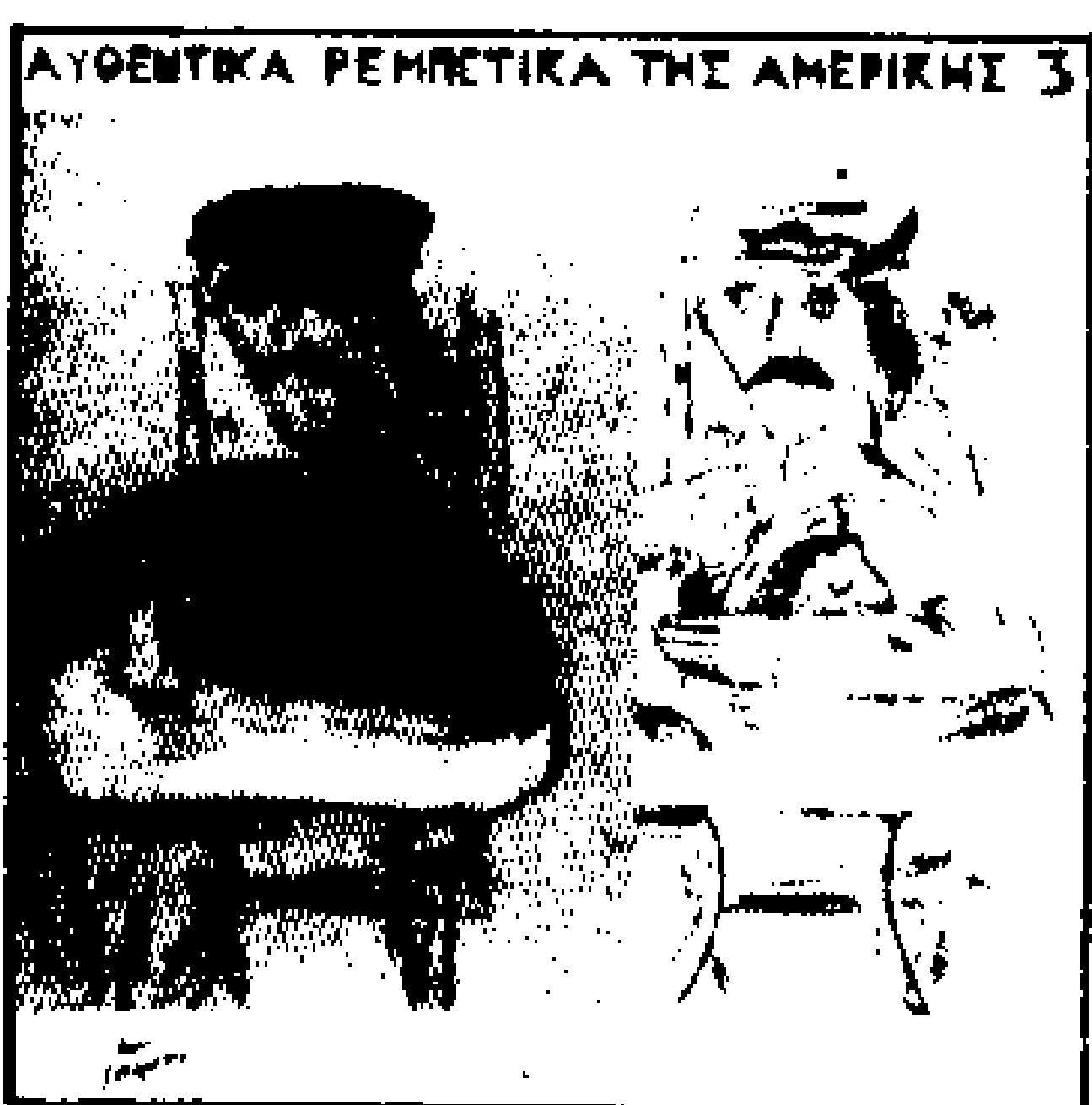
ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ
ΣΤΗΝ ΑΜΕΡΙΚΗ (1917 - 1938)

GREEK ORIENTAL
THE GOLDEN YEARS : 1927 - 1937

ΑΥΘΕΝΤΙΚΑ ΡΕΜΠΕΤΙΚΑ
ΤΗΣ ΑΜΕΡΙΚΗΣ

ΑΥΘΕΝΤΙΚΑ ΡΕΜΠΕΤΙΚΑ
ΤΗΣ ΑΜΕΡΙΚΗΣ - 3

ΤΑ ΦΘΙΣΙΚΑ

Η ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗ
ΣΤΗΝ ΑΜΕΡΙΚΗ

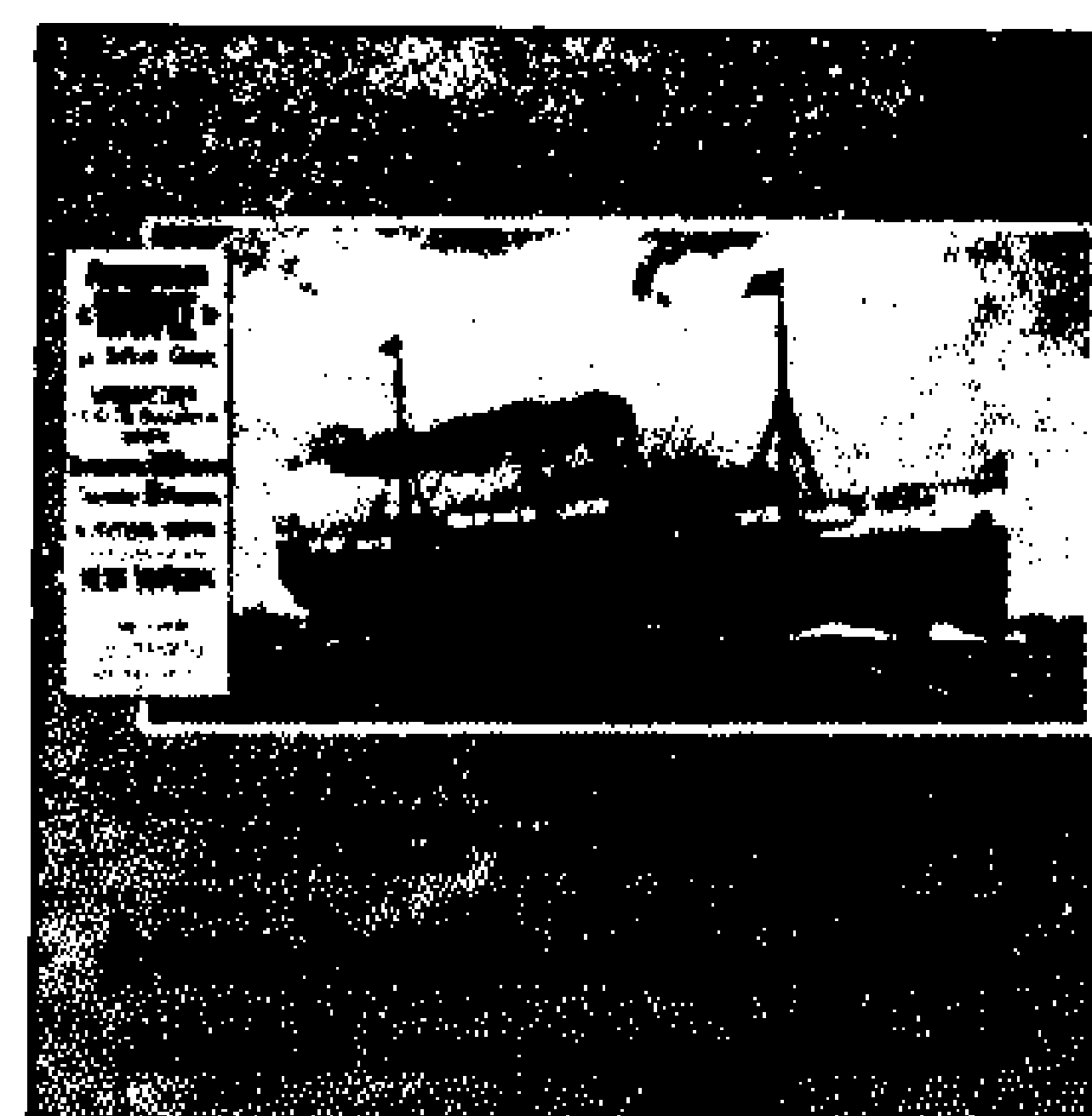

ΓΙΟΥΡΓΟΣ ΚΑΤΣΑΡΟΣ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ

ΡΟΡ - 11

Τσακάλωφ και Πινδάρου
3630.868

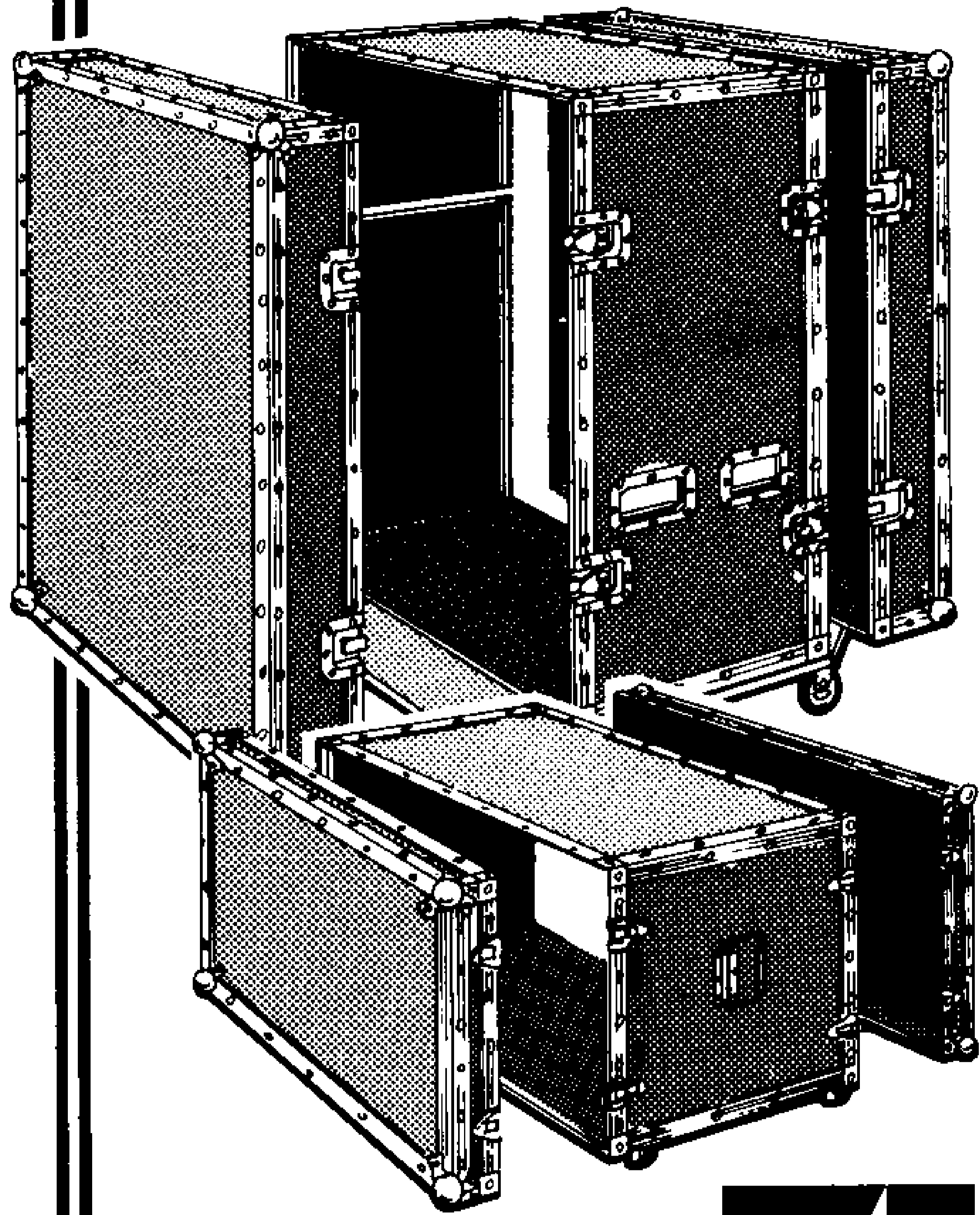

Ο ΠΟΝΟΣ ΤΗΣ ΞΕΝΗΤΕΙΑΣ

προστάτεψε αυτά
που απόκτησες
με κόπο...

FLIGHT CASE από την ALPHA SOUND

για μεταφορές
Μουσικών Οργάνων

ALPHA SOUND

Κ. Κωνσταντινόπουλος & ΣΙΑ Ε.Ε.

- Αθήνα:
Χ. Τρικούπη 88, 106 80
Τηλ. 36.38.317 36.12.630, ΤΙΧ. 224094 ALFA GR
- Θεσ/νίκη:
Καυτατζόγλου 30, 546 39, Τηλ. 84.5957
- Γιάννενα:
Ν. Ζέρβα 40, 453, 32, Τηλ. 31.300

ΓΙΑΝΝΗΣ ΛΕΜΠΕΣΗΣ

μετά τη «ΛΑΪΚΗ ΣΤΡΑΤΑ»
και το «ΣΑΣ ΜΙΛΑΩ ΣΟΒΑΡΑ»
κυκλοφορεί σύντομα
ο νέος του δίσκος
«ΕΠΙΜΕΝΩ»

ταξιμι

ΧΑΡΑ ΠΟΜΩΝΗ
ΓΙΩΡΓΟΣ ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ
και ο ΜΙΑΜΠΗΣ ΤΣΕΡΤΟΣ

ΙΣΑΥΡΩΝ 29 και ΧΑΡ. ΤΡΙΚΟΥΠΗ τηλ. 3639919

ΒΑΓΓΕΛΗΣ

**ΔΕΛΗΚΟΥΡΑΣ
ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ**

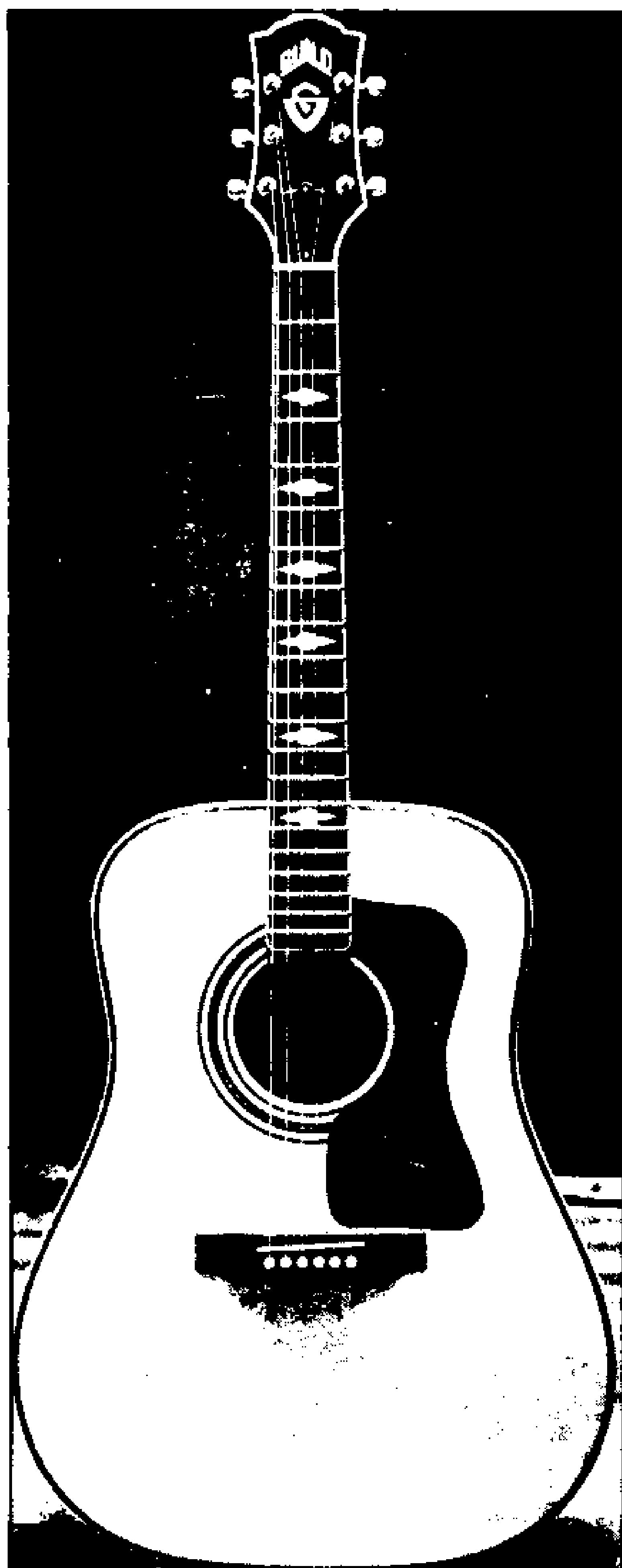
ΧΡΗΣΤΟΣ

Δεν χρωστάω

**Ένας δίσκος
που δε χρωστάει**

ΔΙΣΚΟΙ ΚΑΣΕΤΕΣ **MINOS**

**ΕΚΕΙ ΠΟΥ Η ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ
ΣΥΝΑΝΤΑ ΤΗΝ ΠΑΡΑΔΟΣΗ**

Guild

Στην Guild η ηχητική και αισθητική ποιότητα της ακουστικής κιθάρας αντιμετωπίζεται με σεβασμό στην παράδοση. Η σειρά D δεν αποτελεί εξαίρεση.

Τα ευδιάκριτα χαμηλά, ο γεμάτος όγκο και διάρκεια ήχος, σε συνδυασμό με τον λειτουργικό σχεδιασμό και την ευκολία στο παίξιμο ανταποκρίνονται απόλυτα στις προσδοκίες σας.

Ιδανικές για συνοδεία η ηχογράφηση οι Guild Dreadnoight παραμένουν μέχρι σήμερα ένα από τα μεγαλύτερα ονόματα στο χώρο της ακουστικής κιθάρας.

Άλλωστε ο δημιουργός τους George Gruhn και οι τεχνικοί της Guild εγγυώνται την υψηλή ποιότητα ενός χειροποίητου οργάνου.

ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΟΣ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΓΙΑΝΝΗΣ ΛΟΓΟΘΕΤΗΣ

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ 57 ΑΘΗΝΑ - ΤΗΛ. 3605.887

ΔΙΣΚΟΙ LYRA ΤΑΙΝΙΕΣ
ΟΙ ΕΠΙΤΥΧΙΕΣ ΤΗΣ ΧΡΟΝΙΑΣ

ΜΕΛΙΝΑ ΜΕΡΚΟΥΡΗ

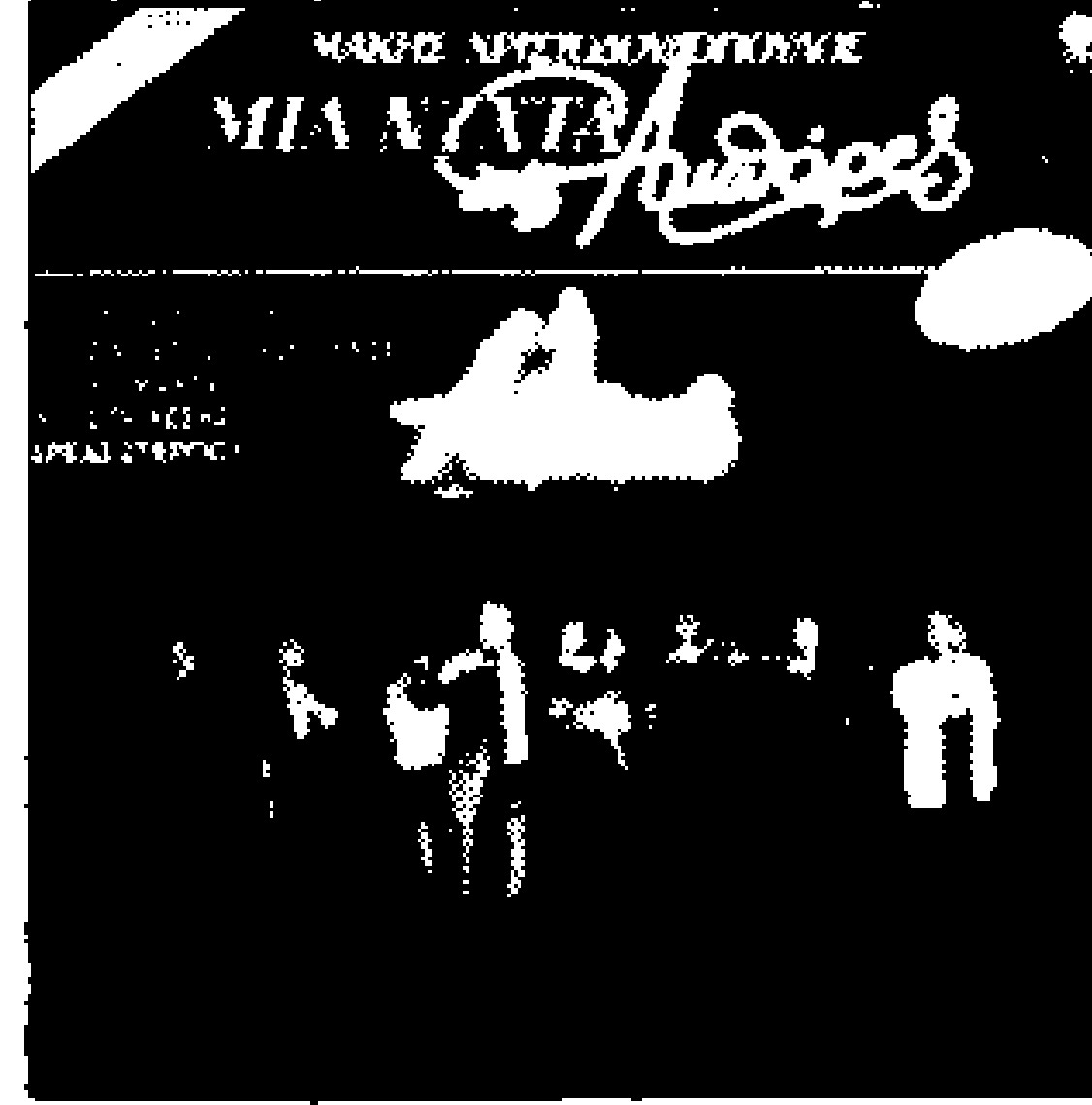
ΜΕΛΙΝΑ
LYRA 4513

ΓΛΥΚΕΡΙΑ

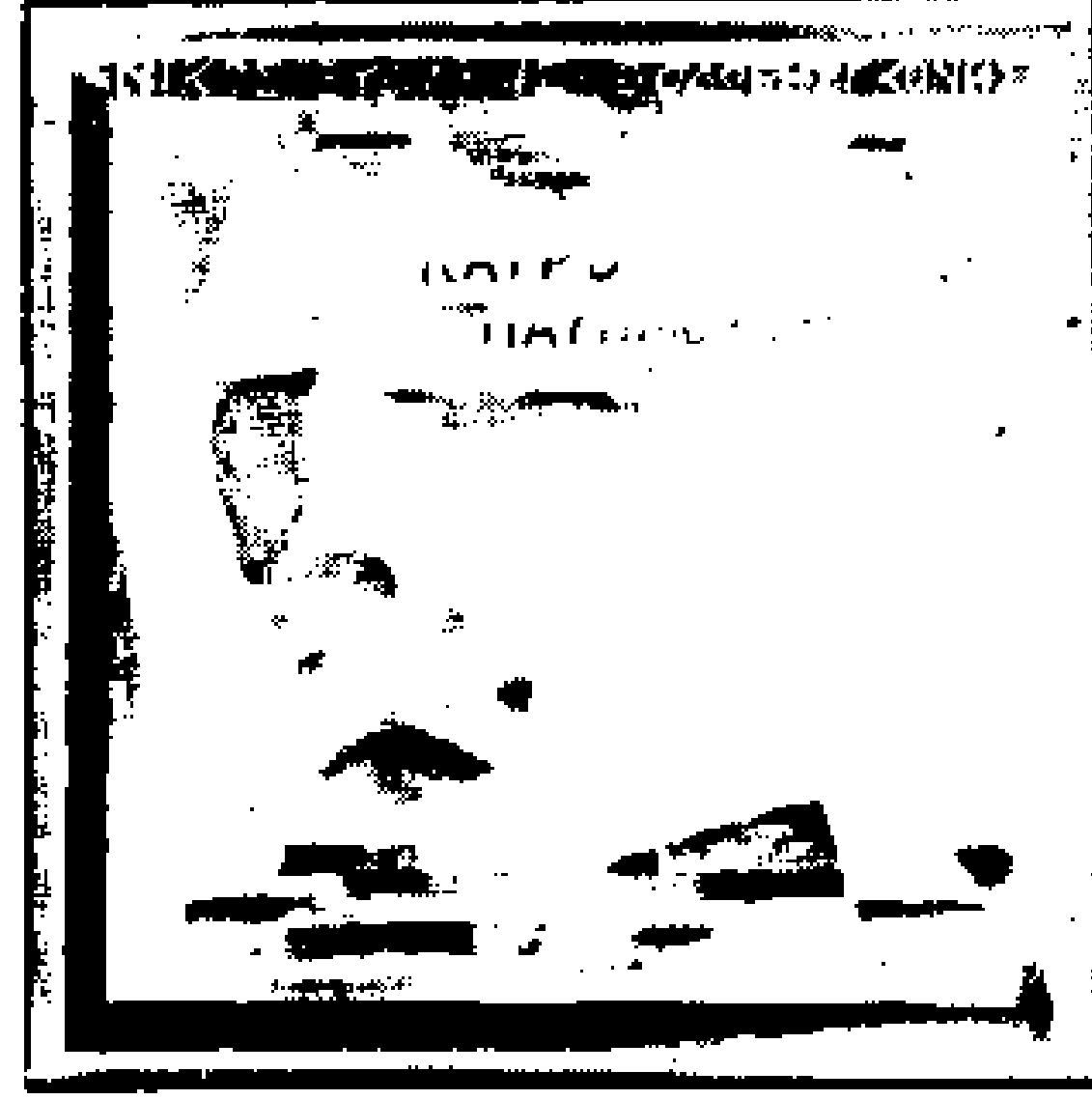
ΒΟΛΤΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ
LYRA 4509/10

ΜΑΚΗΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΠΟΥΛΟΣ

ΜΙΑ ΝΥΧΤΑ ΣΤΙΣ ΑΜΠΑΡΕΣ
LYRA 4507/8

**ΝΙΚΟΣ ΕΥΔΑΚΗΣ
ΘΟΔΩΡΗΣ ΓΚΟΝΗΣ**

ΚΑΪΡΟ ΝΑΥΠΛΙΟ ΧΑΡΤΟΥΜ
LYRA 4504

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ

ΣΤΟΝ ΕΠΟΜΕΝΟ ΤΟΝΟ
LYRA 4524

ΕΛΕΝΗ ΤΣΑΛΙΓΟΠΟΥΛΟΥ

ΚΟΡΙΤΣΙ ΚΑΙ ΓΥΝΑΙΚΑ
LYRA 4525

ΚΩΣΤΑΣ ΜΠΙΓΓΑΛΗΣ

ΜΕ ΤΟΝ ΗΛΙΟ ΣΤΟΥΣ ΙΧΘΕΙΣ
LYRA 4528

ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΑΡΒΑΝΙΤΑΚΗ

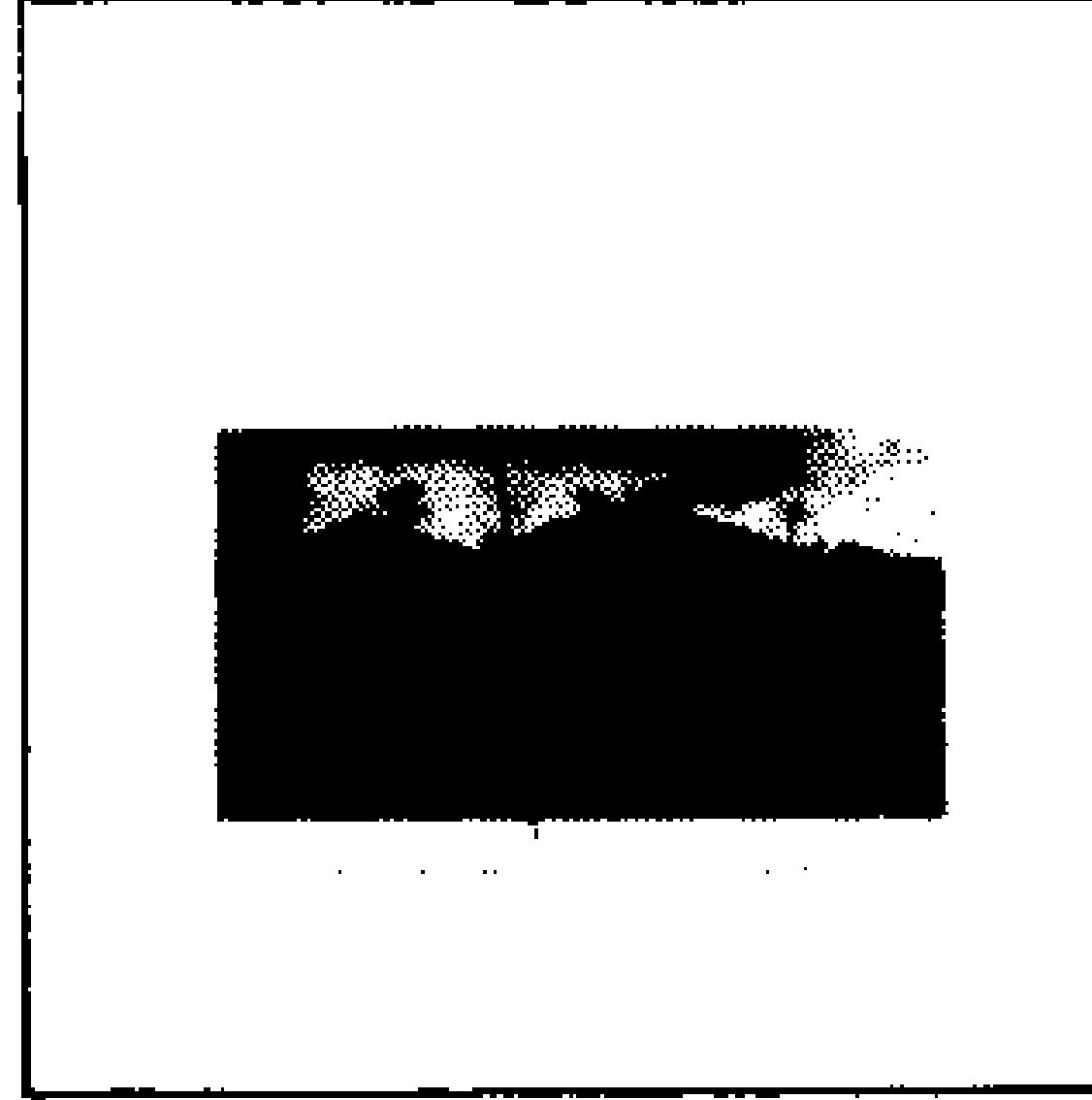
ΜΕΓΑΛΕΣ ΕΠΙΤΥΧΙΕΣ
LYRA 4522

**ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗ ΚΟΥΤΡΑΣ
ΜΙΧΑΛΙΣΛΗΣ ΓΙΑΜΑΛΗ**

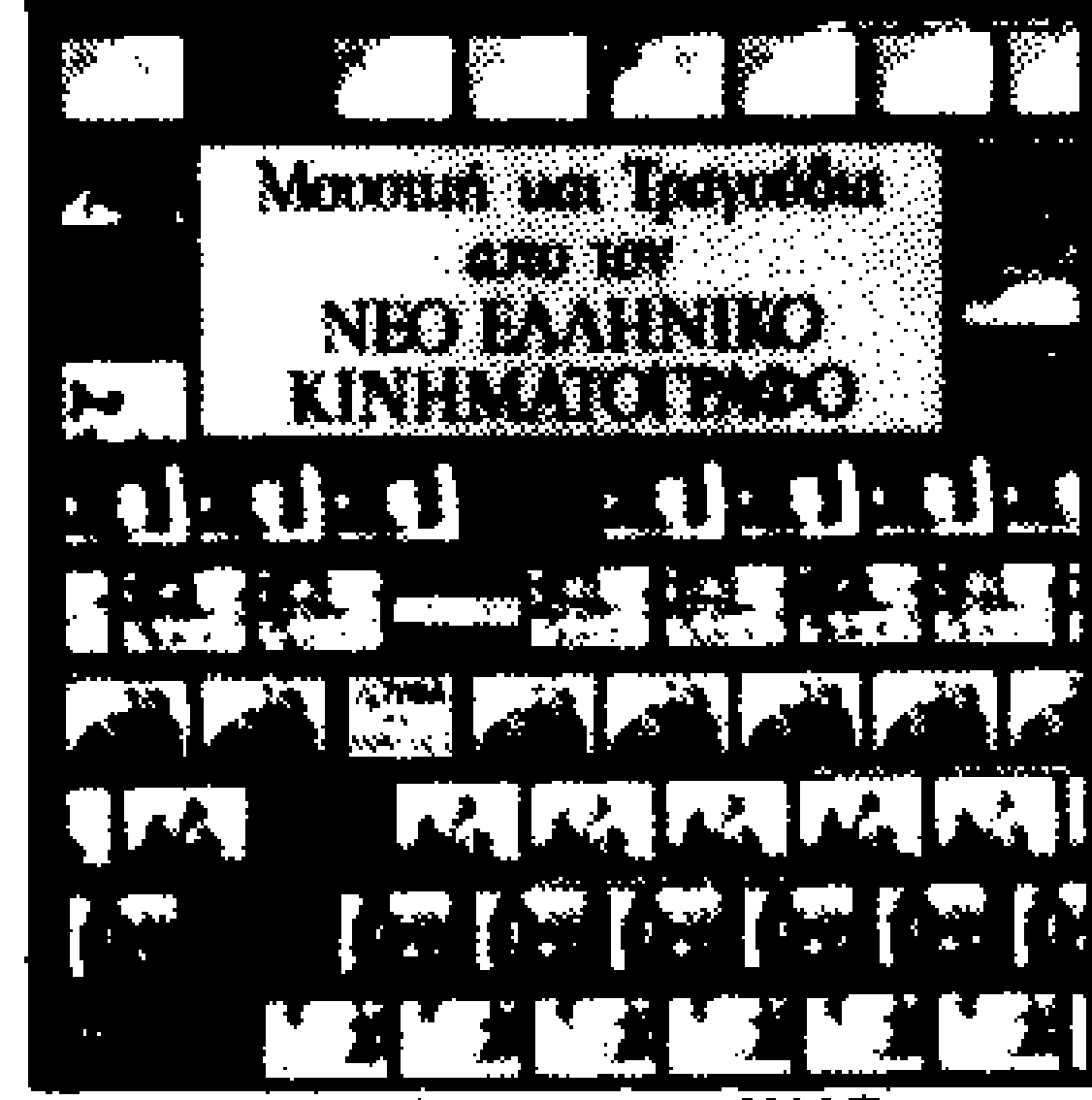
ΚΥΡΙΑΚΑΤΙΚΗ ΕΚΔΡΟΜΗ
LYRA 4530

ΝΟΤΗΣ ΜΑΥΡΟΥΔΗΣ

ΚΑΠΟΥ ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΔΥΤΙΚΑ...
LYRA 4511

**ΜΟΥΣΙΚΗ ΚΑΙ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ
ΑΠΟ ΤΟΝ**

**ΝΕΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ
ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟ**
LYRA 4526

ΛΕΝΑ ΠΛΑΤΩΝΟΣ

ΤΟ ΑΗΔΟΝΙ ΤΟΥ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΑ
LYRA 4527

ΓΙΑΝΝΗΣ ΓΙΟΚΑΡΙΝΗΣ

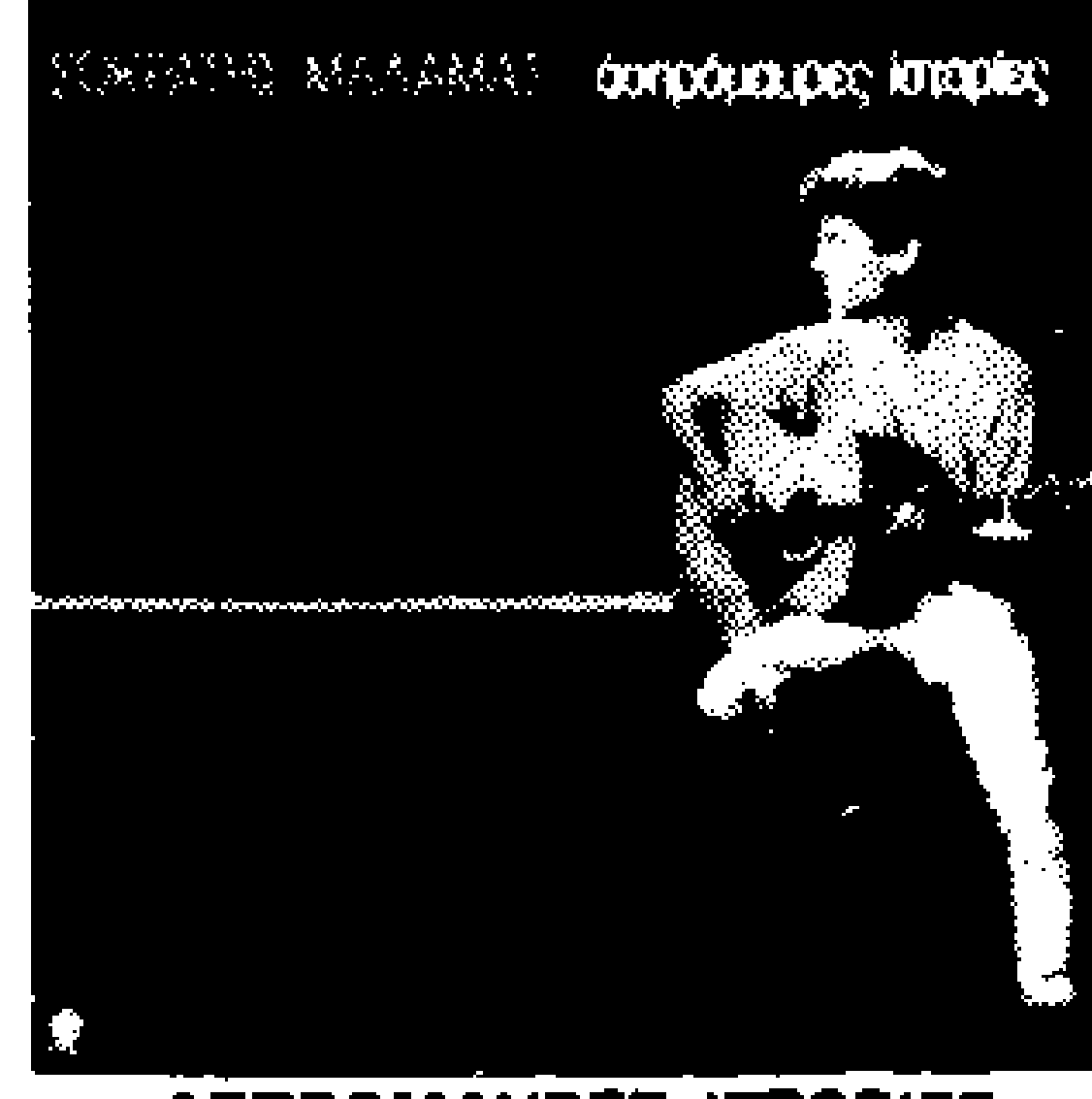
ΚΑΙΝΟΥΡΓΙΑ ΜΕΡΑ
LYRA 4529

ΑΝΤΩΝΗΣ ΤΟΥΡΚΟΓΙΩΡΓΗΣ

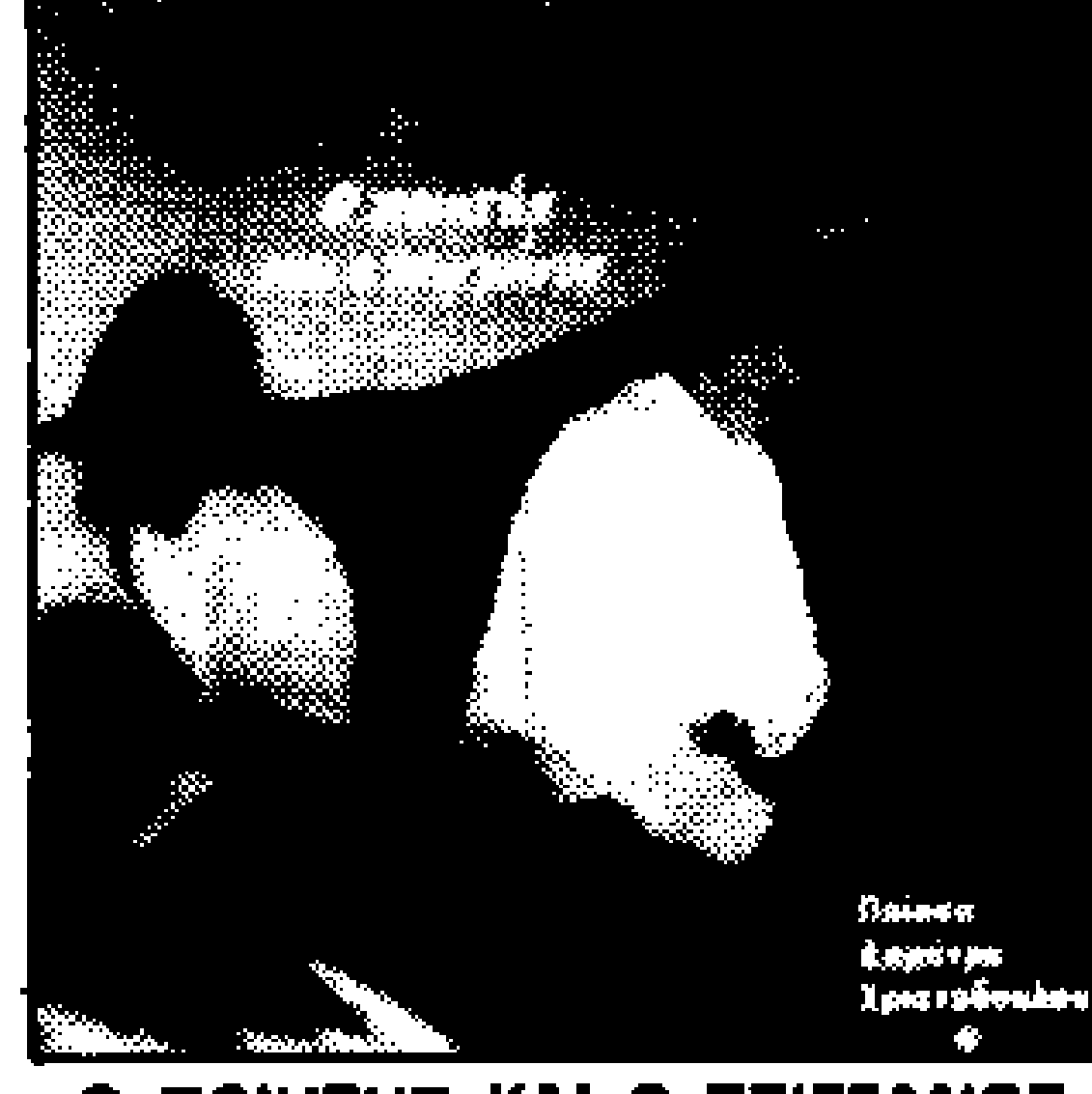
ΜΟΝΟΝ ΟΡΘΪΟΙ
LYRA 4535

ΣΩΚΡΑΤΗΣ ΜΑΛΑΜΑΣ

ΑΣΠΡΟΜΑΥΡΕΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ
LYRA 4519

ΒΑΣΙΛΗΣ ΠΑΤΤΕΡΗΣ

Ο ΠΟΙΗΤΗΣ ΚΑΙ Ο ΤΣΙΓΓΑΝΟΣ
LYRA 4532

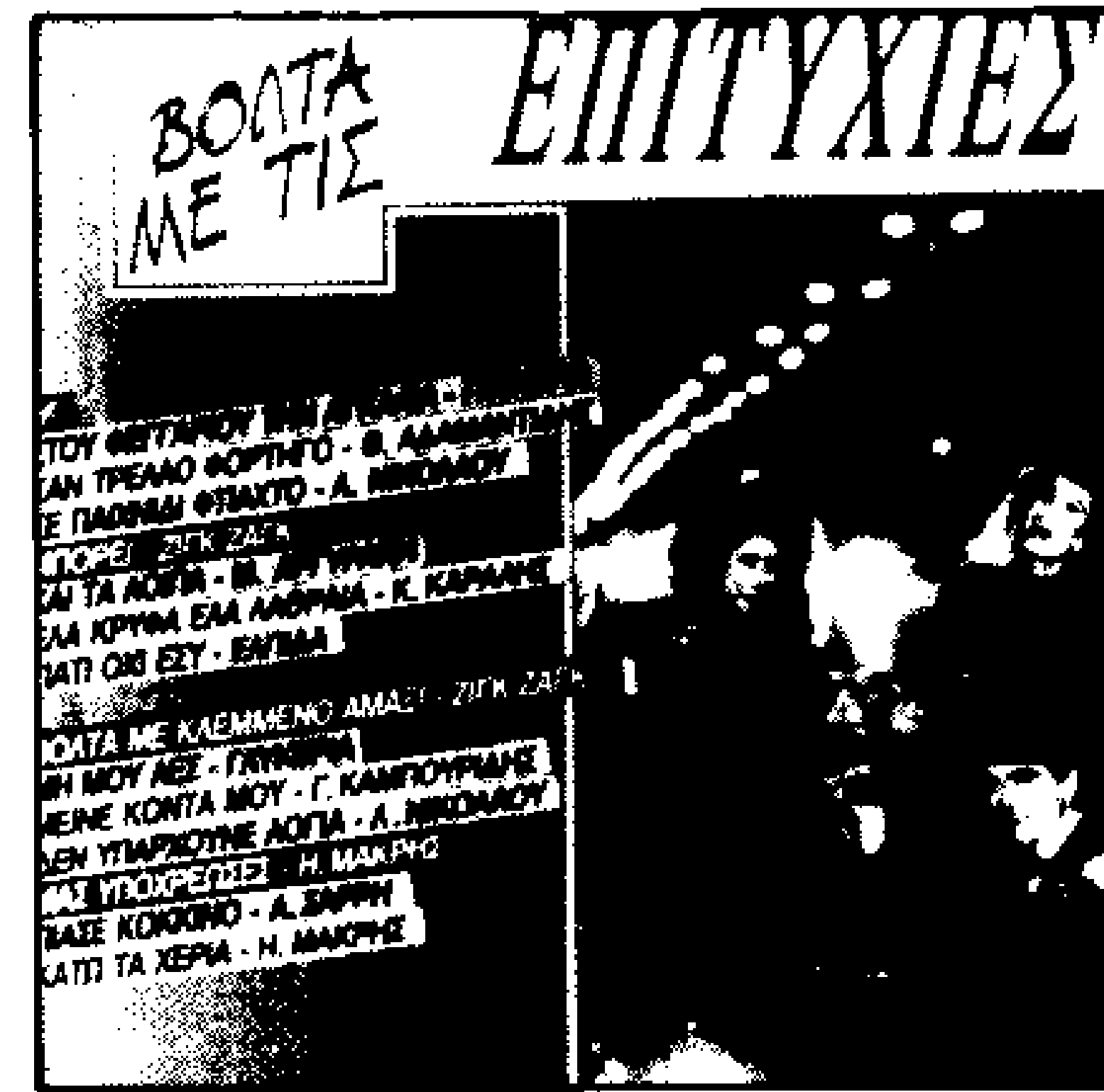
ΜΗ ΧΑΣΕΤΕ ΑΥΤΟΥΣ ΤΟΥΣ ΔΙΣΚΟΥΣ

ΜΙΚΗΣ ΘΕΟΔΩΡΑΚΗΣ
30 Χρόνια Μίκης Θεοδωράκης

ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΑΓΑΠΗΣ
Ι. Σιδέρη, Κ. Καραλής, Α. Σαρρή

ΒΟΛΤΑ ΜΕ ΤΙΣ ΕΠΙΤΥΧΙΕΣ
Διάφοροι

ΖΙΓΚ-ΖΑΓΚ
Γιιά Χαρά

ΛΙΖΕΤΤΑ ΝΙΚΟΛΑΟΥ
Θέλω Ν' Αντισταθώ

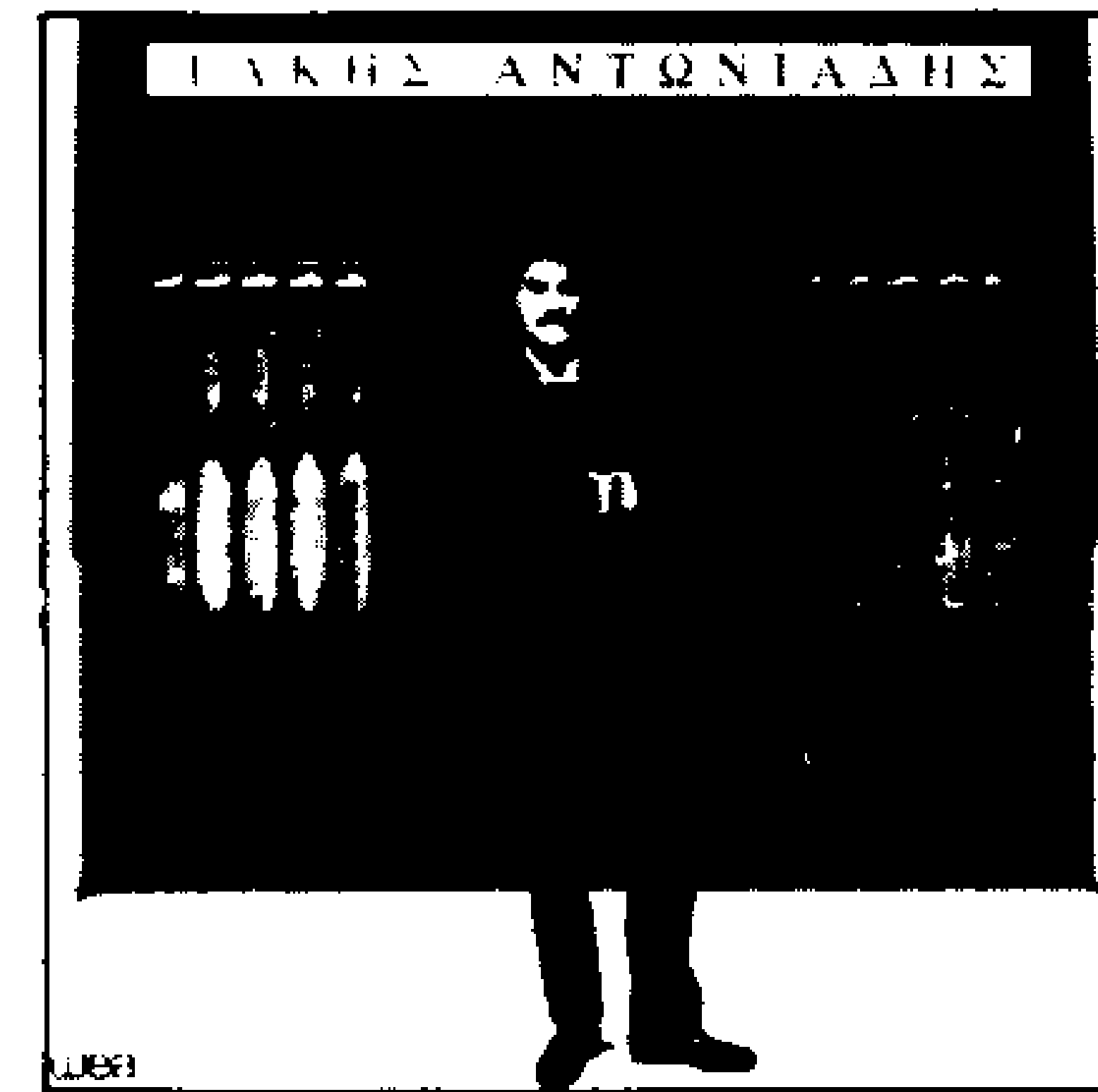
ΘΕΜΗΣ ΑΔΑΜΑΝΤΙΔΗΣ
Η Φαντασία Μου

ΕΛΠΙΔΑ
Έλα Να Παιξουμε

ΜΠΕΣΣΥ ΑΡΓΥΡΑΚΗ
Απειλή

ΤΑΚΗΣ ΑΝΤΩΝΙΑΔΗΣ
Τα Χρόνια Της Σιωπής

ΧΑΡΑ ΑΡΓΥΡΟΠΟΥΛΟΥ
Υποκλίνομαι

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΤΣΙΡΟΣ
Γυάλινα Σπίτα

ΗΛΙΑΣ ΜΑΚΡΗΣ
Στου Φεγγαριού Την Αγκαλιά

ΔΕΚΑΕΤΙΑ ΧΩΡΙΣ ΑΙΤΙΑ

του
ΝΙΚΟΥ ΣΑΒΒΑΘΗ

1. Μισή Θάτσερ, Μισή Μαντόνα

Θα συμφωνήσουν όλοι. Αυτό το τέλος δεκαετίας ήταν ανεπανάληπτο. Ακριβώς ενώ όλοι ήταν έτοιμοι να βυθιστούν στους γλυκούς ύπνους του συντηρητικού και του προβλέψιμου ΜΠΑΜ! κι ο κόσμος όλος γύρισε επάνω κάτω. Το 1989 ιδιαίτερα ήταν η χρονιά των ανατροπών και τα παγκόσμια μέσα ενημέρωσης έπρεπε να υπερλειτουργήσουν για να τις παρακολουθήσουν. Κι ύστερα στον τελευταίο μήνα της δεκαετίας — α τι τρομερή γιορτή απολογισμού έγινε! Η ταυτότητα, η ψυχή κι οι επιδόσεις των «πρωταθλητών» της περιγράφηκαν, ταξινομήθηκαν και προβλήθηκαν με μανία. Κάποιοι έπρεπε να δώσουν νόημα στα δέκα χρόνια που γεράσαμε και το νόημα έπρεπε να πάει πέρα από τους Clash και του Talking Heads στο ροκ, πέρα από το Σκορσέζε και το Μπάτμαν στο σινεμά. Και μερικές φορές οι απολογισμοί των (ξένων) περιοδικών γίνονταν ιδιαίτερα εφευρετικοί: όπως αυτό το εξώφυλλο του ποπ αγγλικού περιοδικού BLITZ όπου το μοντάζ του μισού προσώπου της Μαντόνα και του μισού προσώπου της Θάτσερ προτείνεται σαν γυναίκα (τέρας) της δεκαετίας.

Μισή Μαντόνα, μισή Θάτσερ, μισή ποπ, μισή πολιτική, μισή επιτυχία, μισή συντήρηση, μισή κακογουστιά και μισή αρχαιολογία εγώ τουλάχιστον βλέπω σ' αυτό το εξώφυλλο την καλύτερη διαφήμιση της απελπισίας αλλά και την καλύτερη εξομολόγηση για το τι ήταν τα δέκα χρόνια που πέρασαν.

Η δεκαετία του ογδόντα ήταν τελικά η δεκαετία του μέσου μ' όλες του τις έννοιες και ιδίως του μέτριου. Ξεχάστε τις επαναστάσεις, τις εφευρέσεις, τις εκρήξεις, και τις αποκαλύψεις και θυμηθείτε τις επιστροφές, τις ισορροπίες και τους συμβιβασμούς, τη διατήρηση των κεκτημένων, τη σιγουριά του γνωστού. Μόνο έτσι μπόρεσε να λειτουργήσει η ποπ μουσική και να πάρει τις διαστάσεις της επιδημίας που είχε στη δεκαετία του ογδόντα. Και τελικά να ξανακαθορίσει το πρόσωπό της σε σχέση με οτιδήποτε άλλο γινόταν στη μουσική, που φυσικά είχε πολύ περισσότερο ενδιαφέρον από την υπερ-σχεδιασμένη αισιοδοξία των παιδιών του Μάικλ Τζάκσον, της Μαντόνα και της Κάιλι Μινόγκ.

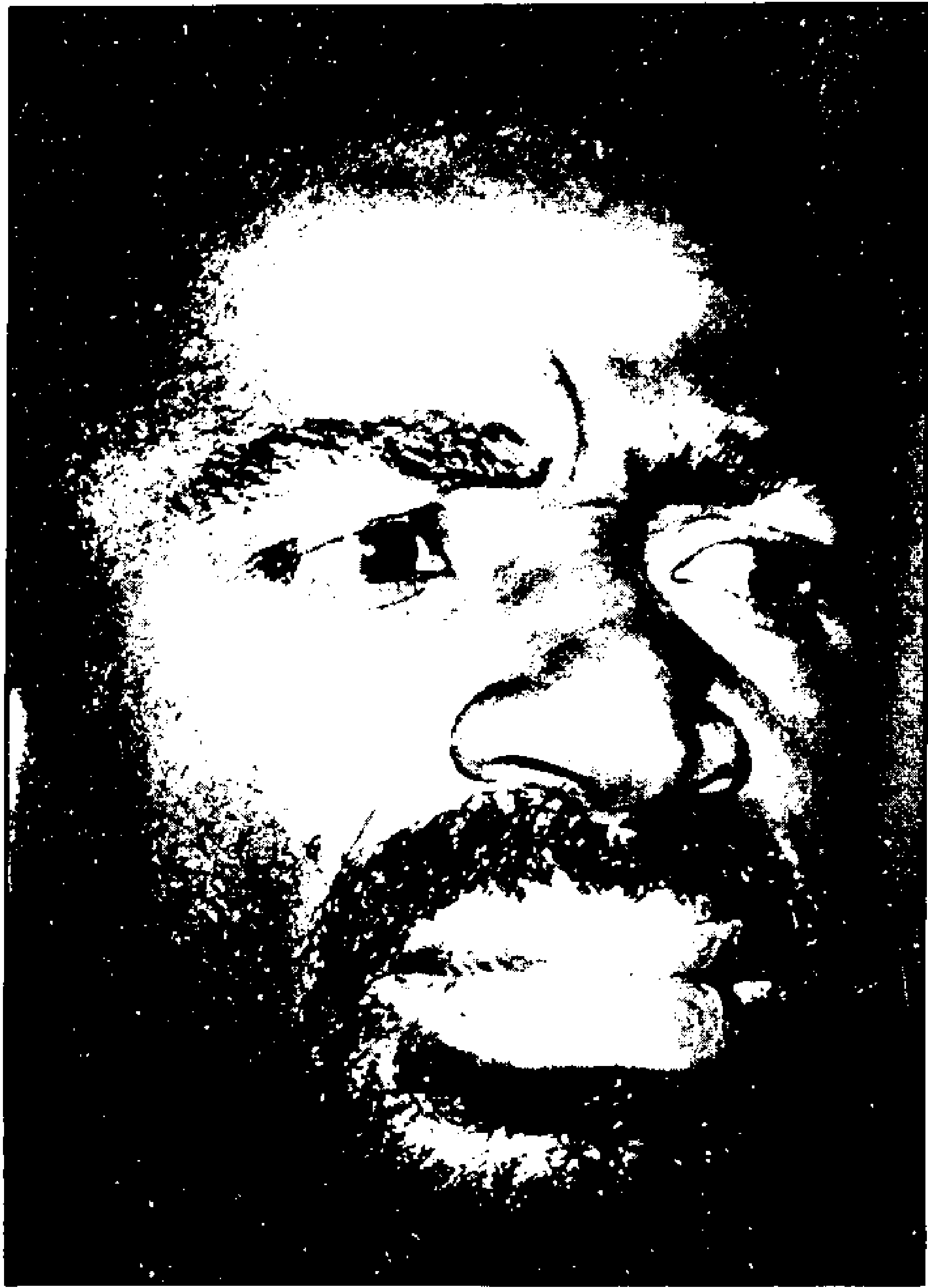
Μόνο έτσι — και επιπλέον ανταγωνιζόμενο το γιγα-

Γιούσου εν Ντουρ

ντισμό της ποπ — μπορούσε να λειτουργήσει και το ροκ, όπου η δεκαετία του ογδόντα διεκδικεί το ρεκόρ των «επιστροφών» των μεγάλων ρόκερ. Πλησιάζοντας πια επικίνδυνα στο τέλος της πέμπτης δεκαετίας τους, ο Ντύλαν, ο Λου Ρηντ, ο Νηλ Γιανγκ, οι Ρόλλινγκ Στόουνς κι ο όλο και πιο βαθύς, ώριμος και υπέροχος Βαν Μόρισον δοκίμασαν την αντοχή του χρόνου και τα όρια του στυλ τους. Και όσο η δεκαετία πλησίαζε στο τέλος της όλοι αυτοί ξανάβρισκαν «δαιμονικά» τον εαυτό τους. Ειδικρινά το 1989 ήταν η χρονιά της αναγέννησης όλων των ιερών τεράτων του ροκ με πολύ καλούς δίσκους. Δίσκους που ξανάβρισκαν την πρωτόγονη χαρά του ροκ (Steel Wheels — Rolling Stones) αλλά και τη βαθύτερη στυλιστική σχέση του κάθε καλλιτέχνη με την «ανοιχτή», «πολύμορφη» μουσική που όλο και περισσότερο κυριαρχεί (Oh Mercy — Bob Dylan).

Και βέβαια υπήρχε και το ροκ των σταδίων, η εμμονή της βιομηχανίας του δίσκου να ξαναγεννήσει το μεγαλύτερο ροκ γκρουπ όλων των εποχών μετά τους Ρόλλινγκ Στόουνς. Κι είτε λέγονταν Dire Straits, είτε λέγονταν — για τους πιο «μοντέρνους» — U2 και Simple Minds τα μεγάλα ροκ συγκροτήματα κινήθηκαν αδιάκοπα μέσα σ' έναν ανεμοστρόβιλο από χρήμα και εικόνες βίντεο, δύναμη και δημοσιότητα, κοντσέρτα άπειρων ντεσιμπέλ και φωτιστικών εφέ. Μαζί με το Μπρους Σπρήνγκστην — αποτέλεσαν τη θορυβώδη, λαϊκίστικη, παντοδύναμη εμπροσθοφυλακή της ροκ βιομηχανίας που δε δίσταζε να στρατολογήσει βάρβαρες ενισχύσεις ακόμα κι από το χώρο του σκληρού ροκ ή του χέβυ μέταλ (Guns and Roses

φωτ. Ν. Νέφιν

Ρέυ Λέμα

αλλά και Βον Jovi). Κι όμως όλη αυτή η βαβούρα, η ψευτοεπαναστατική στάση δεν κατάφερε να πνίξει μερικές στιγμές κατά μόνας υπέροχης εξέγερσης, στιγμές αληθινής τέχνης. Δείτε πως ο Τομ Γουέιτς κατάφερε το ακατόρθωτο: μια προσωπική του εκλεκτική αναζήτηση γίνεται οικουμενική μετά από ένα θρίαμβο της σωστής επιλογής. Διάλεξε δηλαδή σωστά το γυμνό ρυθμ εντ μπλουζ, τον Κουρτ Βάιλ και τον ανατολίτικο μινιμαλισμό αντί για τα κλισέ του ροκ. Κι ακόμη πιο σωστά το σινεμά από το βίντεο.

2. Γκρεμίστε τα τείχη

Η μουσική ποπ, το ροκ των σταδίων και το βίντεο κλιπ μπορεί να ήταν η αγία τριάδα της δεκαετίας του ογδόντα υπήρχε όμως και μια άλλη τάση εξίσου σημαντική: το γκρέμισμα των τειχών ανάμεσα σε είδη που ποτέ άλλοτε δεν επικοινωνούσαν. Ο Τομ Γουέιτς ας πούμε βρήκε τις τομές της Λουιζιάνα και του Κουρτ Βάιλ, ο Βάν Μόρισσον εξισορρόπησε τα ρυθμεντμπλουζ με το ιρλανδικό φολκλόρ (Irish Heartbeat), οι Pogues βρήκαν ένα κοινό χώρο για το τελευταίο και για τη ρυθμική ραχοκοκαλιά του πρωτόγονου πανκ, του ροκαμπίλυ. Οι αντιθέσεις έπαψαν να είναι (στο ροκ τουλάχιστον) ανάμεσα σε μια σκληρή επίσημη κι εμπορική και σ' ένα ανεξάρτητο χώρο αναζητήσεων. Όλα επικοινωνούσαν κι οι κινήσεις δεν ήταν πια φυγόκεντρες αλλά κεντρομόλες. Με τους

Cure, τους Fall, τους Smiths και τους R.E.M. να αγγίζουν το επίπεδο του σούπερ-γκρουπ και να πλάθουν ο καθένας με τον τρόπο του την καινούρια ροκ ευαισθησία, ο δρόμος άνοιξε για τις μικρές ή μεγαλύτερες τοπικές σκηνές που ανανέωσαν τη μεγάλη ροκ οικογένεια. Οι Αυστραλοί ροκερ ήταν ιδιαίτερα πετυχημένοι αλλά εκτός απ' αυτή την καλλιεργημένη ροκ ορθοδοξία που πρότειναν, υπήρχαν και πιο παράξενες προτάσεις από τη Σοβιετική Ένωση για παράδειγμα, ή από τη βόρεια Καναδική «σχολή» που ξαναψάχνει τη σχέση του ροκ και της κάντρου.

Η μουσική κάντρου ήταν η μεγάλη κερδισμένη της δεκαετίας του ογδόντα. Αφήνοντας πίσω της την υπερβολική της σχεδιασμένη εμπορικότητα και την αρρωστημένη της συναισθηματολογία, ξαναγύρισε μέσα από τη δουλειά κάποιων εμπνευσμένων τραγουδιστών και συνθετών σαν το καθαρό λευκό μπλουζ, που εκφράζει την ήρεμη απελπισία της δεκαετίας. Ό,τι έκαναν οι μουσικοί της σόουλ με την «Ήρεμη Θύελλα» αυτή την αναζήτηση της καινούργιας μορφής της μαύρης μπαλάντας, έκαναν κι οι αντιπρόσωποι της Νέας κάντρου (Randy Travis, K. D. Lang, Nancy Griffith, Dwight Yoakham, Rosanne Cash, Rodney Crowell κ.ά.). Μια εξαιρετικά ταλαντούχα γενιά μουσικών που — ξαναγυρνώντας στην καθαρότητα των κλασικών (Patsy Cline, Loretta Lynn, Merle Haggard, Buck Owens) απελευθέρωσαν την κάντρου από το ένοχο εμπορικό της παρελθόν, την ξεγύμνωσαν από τις φιοριτούρες του Top 40 και ξαναβρήκαν το αληθινό της συναίσθημα. Στη δεκαετία των κομπιούτερ όλο και περισσότεροι ένιωθαν την ανάγκη καλοφτιαγμένων τραγουδιών και μιας χαμηλότονης μουσικής για πληγωμένα αυτιά.

Γι' αυτό και οι εκλεκτικοί ήταν περιζήτητοι όσο προχωρούσε η δεκαετία. Τα πράσινα και χρυσά χρώματα της κάντρου και της φολκ μουσικής μπερδεύονται πια όλο και περισσότερο μέσα στα χρώματα του ροκ. Τα πιο ενδιαφέροντα ροκ άλμπουμ έχουν σίγουρα αυτή την αντανάκλαση της επιστροφής της νέας κάντρου. Αλλά και η λαϊκή μουσική απ' όλο τον κόσμο επηρεάζει όλο και περισσότερο αυτούς που τολμούν να ψάχνουν νέους ήχους. Κι αυτό είναι πρωτόγνωρο για μουσικές που δεν έχουν ούτε το πλάτος ούτε την ανησυχία της τζαζ.

Ο Μπιλ Λάσγουελ ο μπασίστας των Material ήταν ένας από τους αφανείς ήρωες της δεκαετίας και — καθόλου τυχαία — έρχεται από το χώρο της τζαζ. Ο Λάσγουελ παρακολούθησε όλη την εμμονή της δεκαετίας με τους καινούργιους ήχους, μπλέχτηκε στο πρώτο μισό της με το ηλεκτρικό φανκ και την τριτοκοσμική μουσική, ανακατεύοντάς τα κι ύστερα πέρασε σε μια αμερικανο-ανατολίτικη νεοψυχεδέλεια όπου κι εδώ η μουσική κάντρου παρεμβαίνει αναπάντεχα. Μάστορας των μουσικών κολλάζ όπως άλλωστε κι ο συγγραφέας Γουίλιαμ Μπάροουζ είναι μάστορας της τεχνικής του καταπ στη γλώσσα καταφέρνει να δώσει στο τελευταίο άλμπουμ των Material *Seven Souls* την αίσθηση μιας γήινης γιορτής όπου συμμετέχουν ισότιμα το ροκ, η τζαζ, η ποίηση και το ράι.

Κι ίσως το μεγαλύτερο εκλεκτικό μουσικό τέχνασμα της δεκαετίας του ογδόντα να είναι η μουσική New Age. Ανάμεσα στην κλασική μουσική και την τζαζ, αυτή η ψυχρή σχεδόν αναζήτηση του καινούριου σ' ένα χώρο μεταηλεκτρονικής αισθητικής (πειθαρχίας ή αυτοσχεδιασμού ανάλογα με την περίπτωση) σίγουρα σημαδεύει την πιο ριζική αναχώρηση από τα ήθη και τα πάθη του ροκ. Και μένει σαν στοίχημα της επόμενης δεκαετίας να διαπιστώσουμε αν τα εσωστρεφή κι εκλεπτυσμένα σάουντρακ π.χ. του Michael Nyman (που συνεργάζεται στις ταινίες του Γκρήναγουέι) ή του David Sylvian θα καταφέρουν τελικά να δημιουργήσουν μια καινούργια και διαφορετική σχέση του κοινού με τη μουσική.

3. Ανακύκλωση ή Θάνατος

Για ολόκληρη τη δεκαετία πάντως η σχέση του κοινού με τη μουσική δοκιμαζόταν στην πίστα. Γι' αυτό κι η μαύρη μουσική ήταν τόσο δυνατή. Τροφοδότησε κι αυτή πολλές φορές την αδηφάγα ποπ με ιδέες και στυλ και κατάφερε να διακόψει τις σχέσεις της με το πλαστικό φαινόμενο της ντίσκο (που σαν στάση πέρασε όλο στην κυρίαρχη λευκή μουσική). Η μαύρη μουσική της δεκαετίας είχε για ήρωα τον Prince, ένα μουσικό που κατ' εσχάτην γκρέμισε τα τείχη ανάμεσα στο ροκ και το φανκ, την παλιά σόουλ και την καινούρια, τη μουσική του Τζίμι Χέντριξ και του Μάιλς Ντέιβις. Ο ιδιοφυής 'χαμαιλέων από τη Μινεάπολι ήξερε πως να χτυπήσει μεθοδικά την «παντοδυναμία» του Μάικλ Τζάκσον, όπως σε μια άλλη δεκαετία ο Μικ Τζάγκερ υπονόμεινε την εικόνα των Μπητλς. Προτείνοντας ένα βρώμικο, εκκεντρικό πρόσωπο, δηλώνοντας (όχι πολύ σοβαρά) συμπάθεια στο διάβολο και πλάθοντας την καινούρια ευαισθησία της σόουλ σε σχέση με (κι όχι κόντρα σε) την καλύτερη παράδοσή της: το Σλάυ Στόουν, τον Τζωρτζ Κλίντον και τον Κέρτις Μέυφιλντ.

Από αυτούς τους ήρωες οι δυο τελευταίοι έβλεπαν τη μουσική τους να ξαναγυρίζει όλο και περισσότερο ώσπου κι οι ίδιοι έκαναν πολύ σημαντικές επιστροφές με προσω-

Τζωρτζ Κλίντον

πικά άλμπουμ μέσα στο 1989. Όμως οι αναμφισβήτητοι «πατέρες» της δεκαετίας του ογδόντα ήταν δυο μουσικοί που η μοίρα δε στάθηκε καθόλου γενναιόδωρη μαζί τους. Ο Μάρβιν Γκέυ κι ο Τζέιμς Μπράουν. Ο πρώτος έκανε μια θριαμβευτική επιστροφή με το *Midnight Love* του 1982 ο δεύτερος έκανε πολλαπλές επιστροφές με προσωπικά άλμπουμ και συνεργασίες με άλλους. Και παρά τη δολοφονία του Μάρβιν Γκέυ το 1984, η ερωτική του, δουλεμένη σόουλ έθρεψε μια καινούρια γενιά μουσικών που έγινε πολύ βασική στο δεύτερο μισό της δεκαετίας. Όπως άλλωστε και το υπερκινητικό φανκ του φυλακισμένου πια Τζέιμς Μπράουν έπλασε την καινούρια μουσική του δρόμου που στην αρχή της δεκαετίας την έλεγαν ηλέκτρο-φανκ κι ύστερα με διάφορες διασταυρώσεις την έλεγαν ραπ ή χιπ-χοπ.

Η ανακύκλωση της μουσικής του Τζέιμς Μπράουν – βρίσκεται πίσω από τον Άφρικα Μπαμπάατα και τα καλύτερα συγκροτήματα του χιπ χοπ από τους Stetsasonic ως τους αυτόκλητους προφήτες της οργής, τους Public Enemy. Χωρίς αυτή την ανακύκλωση του «σκληροπυρηνικού» υπόγειου φανκ και της παραληρηματικής ριζοσπαστικής ποίησης των Last Poets, η δεκαετία του ογδόντα δε θα είχε το πιο ερεθιστικό μουσικό ατού της, που μπορεί να ξεκίνησε σαν μια τοπική, παρείστικη υπόθεση αλλά εξελίχτηκε σαν ένα πραγματικό μουσικό κίνημα. Το χιπ χοπ προσπαθεί να καναλιζάρει θετικά την ενέργεια της ζωής στις επικίνδυνες και φτωχείες γειτονίες των

P.E.M.

μαύρων, όπου ο φόνος είναι στατιστικά η πρώτη αιτία θανάτου για τους νέους από 16-34 ετών και το 94% των εγκλημάτων αυτών γίνονται από άλλους μαύρους. Κι έτσι λοιπόν ηχεί χαοτικό, ωμό, βίαιο, γεμάτο από σκοτεινούς ήχους, κλεμμένους ρυθμούς κι αστυνομικές σειρήνες. Το χιπ χοπ όμως έπλασε στην καλύτερη περίπτωση ένα καινούργιο στιχουργικό ήθος πέρα από τις καυχησιές των πρώτων ράπερ ή τη νατουραλιστική, ντοκουμενταριστική λειτουργία του. Μπορεί να χρειάστηκε να περάσει μια ολόκληρη δεκαετία για να αναγνωριστεί από τον Κόρσο και τον Γκίνσμπεργκ σαν αληθινή και πολύ ενδιαφέρουσα ποίηση, αρκετοί όμως έβλεπαν τα τελευταία χρόνια μέσα στα καλύτερά του δείγματα (*Three Feet High and Rising* — De la Soul) τη γωνιώδη, κυβιστική προσέγγιση της μουσικής που είχε κάποτε η φρη-τζαζ.

Με τους Jungle Brothers και την παρέα τους αλλά και με τα πειράματα ενός πολύ πιο συντηρητικού μουσικού, του Quincy Jones, στο δίσκο *Back On The Block* ο γάμος του χιπ χοπ και της τζαζ είναι πια γεγονός και πολύ πιο ενδιαφέρον από το γάμο του με το χέβυ μέταλ στους Run DMC ή τους Beastie Boys. Και με το κλείσιμο της δεκαετίας η επιρροή του στην καινούρια ποπ μουσική είναι πια ολοφάνερη (Neneh Cherry, Bobby Brown π.χ.). Ακό-

μη κι οι κατάλογοι των επιτυχιών έχουν αφήσει πίσω τους τις προκαταλήψεις τους για το χιπ χοπ.

Ίσως όμως οι αλληλεπιδράσεις του μέσα στην ίδια τη μαύρη μουσική έχουν περισσότερο ενδιαφέρον. Το χιπ χοπ έφερε έναν επαναστατικό αέρα που αφήνει τους μουσικούς της «ήρεμης θύελλας», όλους αυτούς τους διαδόχους του Λούθερ Βάντρος από την Ανίτα Μπέικερ ως τον Αλεξάντερ Ο' Νηλ, ελεύθερους να ασχοληθούν με τα συναισθήματα και το «προσωπικό» ενώ ταυτόχρονα τους προκαλεί να μη νοθεύουν ούτε τον ερωτισμό τους ούτε τα τραγούδια τους με ψεύτικο σιρόπι. Είναι φανερό ότι και ο Will Downing και ο Tashan (ακόμη περισσότερο) μεγάλωσαν με τις «ευαισθησίες» του χιπ χοπ γι' αυτό οι ρυθμοί που συνοδεύουν το μελισματικό τους στυλ τραγουδιού έχουν τη σκληρότητα του δρόμου. Όμως η στάση και των δύο απέναντι στη μουσική τους καταγωγή είναι μιας άλλης τάξης. Διεκδικούν το παρελθόν της μαύρης μουσικής (τη τζαζ, το ρυθμ εντ μπλουζ) όσο και την αδιάκοπη επικοινωνία της εκκλησίας και του δρόμου που την κρατάει ακόμη ζωντανή. Κι αυτοί οι δύο μαζί με την Alyson Williams, τον Orange Juice Jones είναι το μεγάλο στοίχημα της δεκαετίας του ογδόντα για την επόμενη δεκαετία. Εμπορικά οι εταιρίες μπορεί να προτιμούν να συνδυάσουν το χιπ χοπ με τη σόουλ στο χορευτικό υβρίδιο του Swingbeat που ακόμη και ο Αλ Γκρην δοκίμασε μια φορά στον τελευταίο του δίσκο *I Get Joy*. Είναι όμως φανερό ότι μόνο αν γίνουν δίσκοι σαν το ντεμπούτο του Will Downing ή του Tashan θα μπορούμε να μιλάμε για μια καινούρια σόουλ και να το εννοούμε.

4. Καλώς ήρθατε στο χωριό Γη

Στο μεταξύ οι κλασικοί της σόουλ είναι πολύ καλά, ευχαριστώ. Η Αρήθα Φράνκλιν, οι Ο' Τζέις, ο Λου Ρωλς, οι Τεμπέισονς κι ο υπέροχος Μπόμπυ Γουόμακ (†οικογένεια) επέζησαν από τις μόδες, τις ανακυκλώσεις, το χιπ χοπ και το χάουζ. Ειδικά αυτό το τελευταίο είναι το προϊόν μιας άλλης σκηνης, της σκηνης του Σικάγου.

Πολύ πιο πετυχημένο ξαπλώθηκε πολύ πιο γρήγορα από το χιπ χοπ (που γεννήθηκε στο Μπρονξ) και το γκο γκο (που ποτέ δεν ξεπέρασε τα όρια της Ουάσιγκτον). Γιατί από χορευτικό σάουντρακ των κλαμπ του Σικάγου, όπου ανακατεύονταν κλασικές επιτυχίες της σόουλ της Φιλαντέλφια με ντίσκο και ευρωπαϊκή ηλεκτρονική μουσική τύπου Kraftwerk, το χάουζ έγινε μια πολύ φτηνή μέθοδος δισκογραφίας με συνθεσάιζερ, σάμπλινγκ, κλεμμένους ρυθμούς, κομμάτια από άλλους δίσκους. Έτσι κυριάρχησε στη σύγχρονη βρετανική ποπ, συνάντησε το βελγικό newbeat, γέννησε την Ιταλική σκηνή του χάουζ που ήταν κυρίαρχη το 1989, το καινούριο υβρίδιο του χιπ χάουζ (μείγμα χιπ χοπ και χάουζ). Και γενικά σαν άσιντ-χάουζ που μπερδεύτηκε και μ' άλλα εξωτικά ιδιώματα από την Αφρική, την Ανατολή ή τη Λατινική Αμερι-

20 ΔΙΣΚΟΙ ΣΟΟΥΛ ΤΗΣ ΔΕΚΑΕΤΙΑΣ

(χωρίς αξιολογική σειρά)

- Midnight Love - Marvin Gaye (1982 CBS)
- Rapture - Anita Baker (1986 Elektra)
- The Poet II - Bobby Womack (1984 Beverly Glenn)
- Doppelganger - Kid Creole & The Coconuts (1983 - Island)
- R & B Skeletons in the Closet - George Clinton (1986 - Capitol)
- Yellow Moon - The Neville Brothers (1989 - A & M)
- Chasin' a Dream - Tashan (1986) Def Jam
- Love Wars - Womack & Womack (1983 - Elektra)
- Purple Rain - Prince (1984 WEA)
- All by Myself - Regina Bell (1987 CBS)
- Yo Bum Rush the Show! - Public Enemy (1987 - Def Jam)
- Don't Be Afraid of the Dark - Robert Cray Band (1988 Mercury)
- Three Feet High and Rising - De la Soul (1989 Tommy Boy)
- Will Downing - Will Downing (1989 Island)
- Introducing David Peaston - David Peaston (1989 Geffen)
- Promised land - Joe Smooth (1988 DjInternational)
- Done by The Forces of Nature - Jungle Brothers (1989 Warner Brothers)
- Silky Soul - Maze (1989 WEA)
- 50/50 Love - C. L. Blast (1984-1986/Charly)
- At Last - Lou Rawls (1989 Blue Note)

κ.λπ., κ.λπ., κ.λπ.

Ο κατάλογος δεν έχει τέλος. Μια ολόκληρη Γη είναι αυτή, έτσι εύκολα εξαντλείται;

κή βοήθησε μια καινούργια υπόγεια κουλτούρα νεολαίας που στη Βρετανία κόντεψε να πάρει τις διαστάσεις ενός κοινωνικού φαινομένου ξεχασμένου από την εποχή της έκρηξης του πανκ.

Τελικά όμως πέρα απ' αυτά τα «συνθετικά» φαινόμενα σίγουρα το πιο ικανοποιητικό και πλούσιο γεγονός της δεκαετίας του ογδόντα ήταν η παγκόσμια λαϊκή μουσική που κυριάρχησε. Το χιπ χοπ μπορεί να ήταν η φωνή διαμαρτυρίας, το χάουζ η μηδενιστική ανεμελιά, η ψυχή όμως της ανθρωπότητας πάνω στην τεράστια ουράνια πίστα που ονειρευόταν δονήθηκε από ήχους που έφταναν από αλλού και από παντού. Απ' όλη την Αφρική με μια προτίμηση προς τη Ν. Αφρική όσο προχωρούσε η δεκαετία. Από την Καραϊβική και τη Λατινική Αμερική με μια στροφή (επιτέλους) στη Βραζιλία στο τέλος της δεκαετίας. Από τις γαλλικές Αντίλλες αλλά κι από τη Μεσόγειο, από την Αλγερία και το Ισραήλ, από τη βαθύτερη ανατολή, το Πακιστάν και τις Ινδίες.

Αυτό το κύμα της παγκόσμιας μουσικής, που έδειξε ότι τα όρια στις μουσικές εμπειρίες είχαν οριστικά καταρριφεί, ήταν τελείως διαφορετικό από οποιοδήποτε παλιό πείραμα (π.χ. τα επίπονα ταξίδια της τζαζ στην ανατολή και την Αφρική). Φυσική συνέχεια του κύματος της μουσικής ρέγκε που λειτούργησε στη δεκαετία του εβδομήντα σαν εναλλακτικό ροκ, απαντούσε σ' ένα πόθο παγκοσμιοποίησης, παγκόσμιας συνεργασίας και τελικής συμφιλίωσης με τον άλλο, τον πόθο του κατοίκου οποιασδήποτε πολυφυλετικής μεγαλούπολης. Και τελειώνει μια και καλή με τους μουσειακούς περιορισμούς των λαογράφων. Δεν ήταν ο ήχος των ξεχασμένων αφρικάνικων χωριών αλλά αληθινών ανθρώπων που ζούσαν τώρα σε πόλεις μαζί με τη δορυφορική τηλεόραση και τα συνθεσάιζερ, κι όταν ζούσαν και στο Παρίσι με τα κοστουμιά του Γκωτιέ και τα φορέματα του Αλαϊά! Αφροτζαζ από τη σκοτεινή καμερουνέζικη ψυχή του Μάνου Ντιμπάνγκο, ζαϊρινή παγκόσμια κουλτούρα από την συνθετική ιδιοφυΐα του Ρέυ Λέμα, ηδονικά, οργανικά «σουκούς» από ροκάδες σαν τον Κάντα Μπόνγκο Μαν, ρευστές κιθαριστικές επιδείξεις δεξιοτεχνίας από τους νιγηριανούς Κινγκ Σάνυ Αντέ και Εμπενίζερ Ομπέυ, νεοαφρικάνικο γκόσπελ και ρυθμοί μαχάνγκα, γρήγορο χορευτικό τζαϊβ από τη Ζιμπάμπουε και τη Ν. Αφρική ένα θησαυροφυλάκιο από ρυθμούς ανοίχτηκε μπροστά μας στη δεκαετία του ογδόντα. Στη δεκαετία που γνωρίσαμε το ευφάνταστο ζουκ των Κασάβ αλλά και το παθιασμένο ράι των Αλγερίνων Σεμπ Καλέμπ και Φαντέλα, στη δεκαετία που επί τέλους όποιος ήθελε να ξεφύγει από τα στερεότυπα μπορούσε να δυθιστεί στην τρομερή θρησκευτική μουσική του Nusrat-Fateh-Ali-Khan ή στις τόσο οικείες μας αρμονίες του Trio Bulgarka.

Ξέρω ξέρω πολλοί ήδη λένε ότι το φαινόμενο αυτό της μουσικής του κόσμου είναι «μόδα», «παρακμή» μια άδεια φόρμουλα και δείχνουν με περιφρόνηση τους Καόμα. Ναι σίγουρα αλλά δίπλα στα ελάχιστα αναπόφευκτα

κόλπα των εταιριών υπήρχαν και τα πολλά αναντίρρητα αριστουργήματα. Οι φωνές του Γιουσου Ν Ντουρ και του Σαλίφ Κεϊτά να σκαρφαλώνουν σε απίστευτα ύψη, οι συνεργασίες των ισπανών Ketama με τον Toumani Diabate στο αριστούργημα *Songhai*, οι νωχελικοί ρυθμοί της Tania Maria και η ποίηση του Caetano Veloso, η ανεξάντλητη ενέργεια του Gilberto Gil. Όλα αυτά και άλλα πολλά ακόμα ήταν η προσπάθεια του χωριού που λέγεται Γη να σκύψει πάνω από τους διαφορετικούς ρυθμούς του για να βρει μια τελική αρμονία. Μπορεί ύστερα απ' όλα αυτά να πει άραγε κανείς τη δεκαετία του ογδόντα, δεκαετία χωρίς αιτία;

Ο Νίκος Σαββάτης είναι δημοσιογράφος και παραγωγός ραδιοφωνικών εκπομπών («Κανάλι 15» και «Α' Προγρ.» της ΕΡΑ).

25 ΑΛΜΠΟΥΜ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ

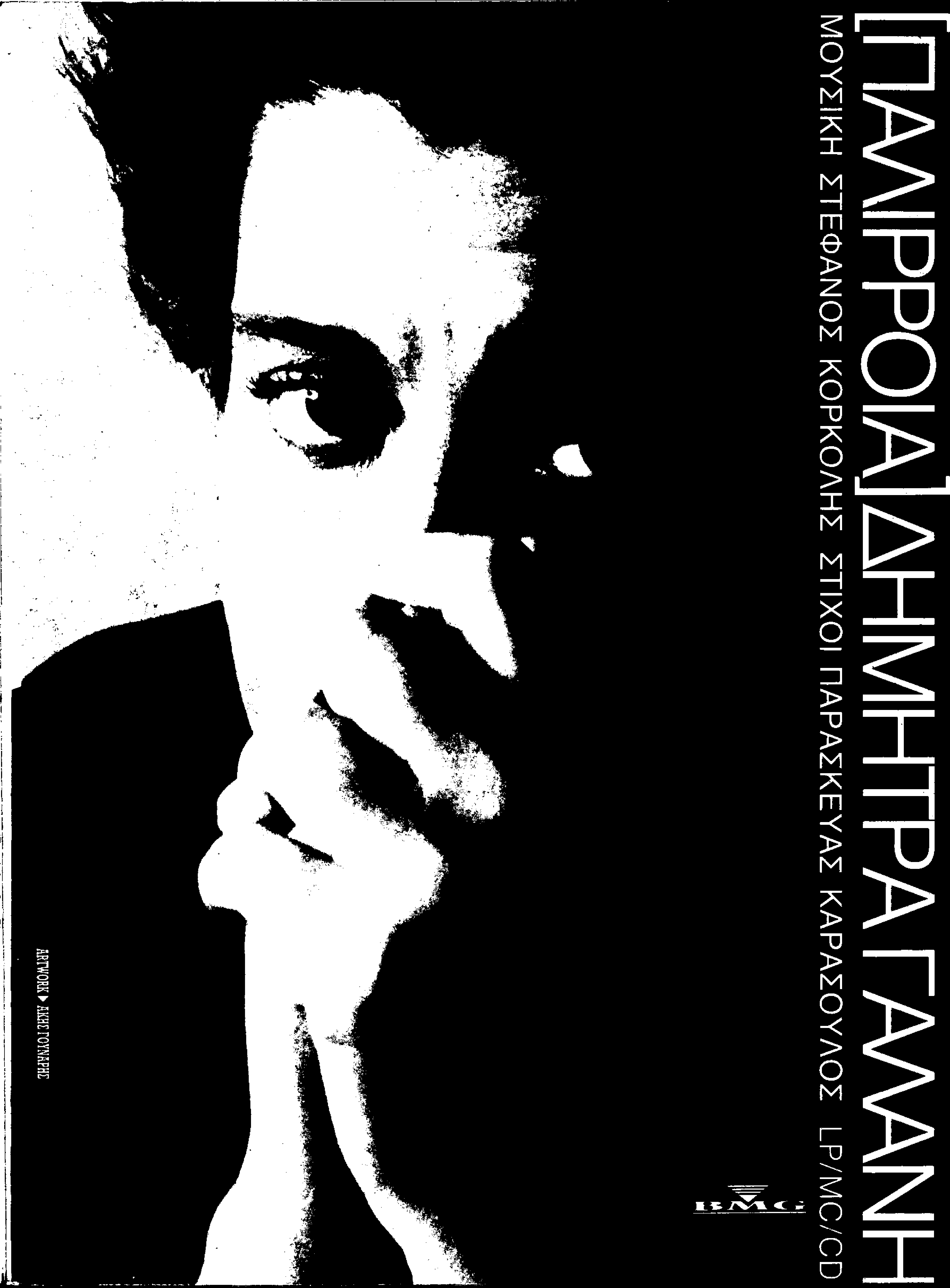
- Afrijazzy:** Manu Dibango (Καμερούν) (1986 - Melodie)
Medecine: Ray Lema (Ζαΐρ Γαλλία) (1985 - Celluloïd)
Songhai: Ketama+Toumani Diabaté+Danny Thompson (1988 - Hanni Bal) (Ισπανία, Μαλί, Βρετανία)
Making History: Linton Kwesi Johnson (1984 - Island) Βρετανία, Τζαμάϊκα
Liberation: Bunny Wailer (1989 - Solomonic) Τζαμάϊκα
Juju Music: King Sunny Adé (1982 - Island) Νιγηρία
Rain Dogs: Tom Waits (1985 - Island) ΗΠΑ
Irish Heartbeat: Van Morrison (1988 - Mercury) Ιρλανδία
Soro: Salif Keita (1987 - Virgin) Μαλί.
The Lion: Youssou N' Dour (1989 Virgin) Σενεγάλη
Sueno: Eddie Palmieri (1989 A & M) Π. Ρίκο/Ν. Υόρκη
Old 8x10: Randy Travis (1988 WEA) ΗΠΑ
Machito and His Salsa Big Band: Machito (1982 - Timeless) Κούβα
Mando: Pierre Ackendengé (1983 CBS) Γκαμπόν
Coming and Going: Jim Pepper (1983 Island) Η.Π.Α.
Miliki Plus: Ebenezer Obey (1984 Virgin) Νιγηρία
Will the Circle be Unbroken: Nitty Gritty Dirt Band (1985 - Universal) Η.Π.Α.
Struck by Lightning: Airto Moreira (1989 - Virgin) Βραζιλία
La Case a Lucie: Malavoi (1987 Melodie) Μαρτινίκα
Virgin Beauty: Ornette Coleman (1988 - CBS) Η.Π.Α.
Encuentros: Juan Pena Lebrijano+Orquesta Andalusi de Tangier (1987 - Globestyle) Ισπανία+Μαρόκο
Kutche: Cheb Khaled+Safy Boutella (1988 - EMI) Αλγερία
Shaheh Shah: Nustrat Fateh Ali Khan (Real World - 1989) Πακιστάν
Raindance - Nana Vasconcellos + The Bush Dancers (Βραζιλία) 1989
O Eterno Deus Mu Dança: Gilberto Gil (1989 - WEA) Βραζιλία

Σταθμός
στη φαντασία

[ΓΑΜΠΡΟΙΑ] ΔΗΜΗΤΡΑ ΓΑΜΑΝΗ

ΜΟΥΣΙΚΗ ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΚΟΡΚΟΛΗΣ ΣΤΙΧΟΙ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣ ΚΑΡΑΣΟΥΛΟΣ LP/MC/CD

ARTWORK ▶ ΑΚΗΕ ΓΟΥΝΑΡΗΣ